

Warszawa, dnia 09 sierpnia 2020 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

DD2.055.2.2020

Pan
Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie,

odpowiadając na wystąpienie z dnia 22 kwietnia 2020 r., w którym wskazał Pan istotne obszary problemowe z perspektywy konieczności zapewnienia podatnikom skutecznej ochrony w czasie występującego w Polsce stanu epidemicznego w związku z COVID-19, uprzejmie informuję.

Na wstępie pragnę zauważyć, że przygotowując działania osłonowe dla podatników w ramach „Tarczy Antykryzysowej – 1”¹, „Tarczy Antykryzysowej – 2”², a także późniejszych ustaw zwanych „tarczami” kierowano się przede wszystkim potrzebą wprowadzenia takich rozwiązań, które najszybciej jak to możliwe i najskuteczniej pozwolą na zmniejszenie ich obciążeń finansowych, w szczególności obciążeń przedsiębiorców. W konsekwencji, w pakiecie regulacji osłonowych zostały wprowadzone rozwiązania adekwatne do sytuacji, które mają na celu ułatwienie podatnikom realizacji obowiązków wynikających z rozliczenia podatków dochodowych, zarówno w odniesieniu do rozliczenia poprzedniego roku podatkowego, jak i w odniesieniu do bieżących okresów rozliczeniowych. Jednocześnie należy wskazać, że propozycje i potrzeby zgłaszane przez środowiska przedsiębiorców są analizowane na bieżąco. W zależności od tego jak będzie rozwijać się sytuacja epidemiczna w kraju oraz w jakim stopniu będzie negatywnie wpływać na przedsiębiorców i rynek pracy oraz, jeżeli będzie to celowe i możliwe do wdrożenia, to zostaną zaproponowane kolejne rozwiązania osłonowe ułatwiające podatnikom rozliczenie podatków. Warto również pamiętać, że wprowadzone rozwiązania podatkowe to tylko element szeregu uzupełniających się instrumentów pomocowych dedykowanych podatnikom.

¹ ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 568, z późn. zm.),

² ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 695),

Analizując natomiast wskazane w wystąpieniu zagadnienia, pragnę wyjaśnić.

Ad 1. Podatki dochodowe

Odnosząc się do postulatu zwolnienia przedsiębiorców z obowiązku płacenia zaliczek na podatek dochodowy, uprzejmie zauważam, że w przypadku podatników, którzy ponoszą negatywne konsekwencje ekonomiczne wywołane epidemią i tym samym obserwują spadek dochodów lub ich brak, obowiązek wpłacania zaliczek na podatek może w ogóle nie wystąpić w trakcie roku podatkowego lub wystąpi w znacznie mniejszej wysokości.

Natomiast w obowiązujących przepisach przyjęto rozwiązanie, które pozwala na zmniejszenie obciążeń podatkowych dla podatników, którzy wybrali płacenie zaliczek w formie uproszczonej (zaliczka płacona w wysokości 1/12 podatku obliczonego od dochodu wykazanego w zeznaniu złożonym w roku podatkowym poprzedzającym dany rok podatkowy, albo w roku podatkowym poprzedzającym dany rok podatkowy o dwa lata, bez względu na wysokość bieżących dochodów). Przepisy te dotyczą tzw. „małych podatników”, którzy w 2020 r. wybrali taką formę wpłacania zaliczek. Przepisami Tarczy Antykryzysowej – 1 (dodany art. 52r do ustawy PIT³ i art. 38j do ustawy CIT⁴) wprowadzono możliwość rezygnacji w trakcie roku podatkowego z tej formy wpłacania zaliczek, jeżeli podatnik ponosi negatywne konsekwencje ekonomiczne z powodu COVID-19. Możliwość rezygnacji i przejścia na ogólne zasady wpłacania zaliczek, pozwala na zniesienie obowiązku zapłaty zaliczek na podatek dochodowy, gdy podatnik nie uzyskuje dochodu lub ponosi stratę.

Analizując postulat wprowadzenia możliwości rezygnacji w trakcie roku z opodatkowania dochodów z pozarolniczej działalności gospodarczej według jednolitej 19% stawki podatku, o której mowa w art. 30c ustawy PIT, czyli z tzw. „podatku liniowego”, i przejścia na opodatkowanie według skali podatkowej (stawki 17% i 32%), pragnę zauważyć, że w obu zasadach opodatkowania podstawę obliczenia podatku stanowi dochód. Dochód ten jest ustalany według tych samych reguł. Zatem podatnicy, którzy w związku z obecną sytuacją nie uzyskują dochodów albo uzyskują dochody dużo niższe, zapłacą odpowiednio niższy podatek dochodowy z pozarolniczej działalności gospodarczej. W przypadku poniesienia straty w 2020 r. będą mogli rozliczyć ją z dochodami osiągniętymi w następnych latach, lub w określonych przypadkach, z dochodem lub przychodem uzyskanym w 2019 r. Tym samym, wprowadzenie możliwości zmiany sposobu opodatkowania nie stanowiłoby działania osłonowego skierowanego do przedsiębiorców najbardziej poszkodowanych w związku z obecną sytuacją gospodarczą spowodowaną COVID-19, do których takie działania powinny przede wszystkim być kierowane.

Z kolei odnosząc się do poruszonej kwestii, że warunkiem skorzystania przez podatników – przedsiębiorców z niektórych dających pomoc rozwiązań prawnych jest uzyskanie przychodów niższych o 50% w porównaniu do przychodów uzyskanych z tej działalności w roku poprzednim lub w tym samym miesiącu roku poprzedniego, ponownie zauważam, że celem wprowadzenia

³ ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1387, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą PIT”,

⁴ ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 865, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą CIT”,

szczególnych rozwiązań w przepisach podatkowych jest pomoc tym podatnikom, którzy są najbardziej dotknięci sytuacją spowodowaną pandemią COVID-19. Działania te nie zrekompensują w całości negatywnych skutków gospodarczych dla podatników, mają natomiast możliwie w największym stopniu ograniczyć ich skalę. Dlatego też przede wszystkim pomoc kierowana jest do tych podatników – przedsiębiorców, którzy wskutek zaistniałej sytuacji zostali poszkodowani w stopniu zagrażającym ich egzystencji jako podmiotów gospodarczych. Oczywistym jest, że próg egzystencji gospodarczej podatnika jest w każdym przypadku określany indywidualnie, jednak dla potrzeb określenia go w celu wprowadzenia do normy prawnej, która ma charakter ogólny i abstrakcyjny, przyjęte zostało, że taki stan zagrożenia będzie występował, w przypadku spadku przychodów podatnika o połowę w stosunku do sytuacji istniejącej przed pandemią COVID-19. Stąd też prawo do skorzystania z możliwości rozliczenia strat za 2020 r. z dochodami (przychodami) uzyskanymi w 2019 r. (art. 52k ustawy PIT i 38f ustawy CIT), oraz zwolnienia z obowiązku stosowania przepisów dotyczących tzw. złych długów podatników, którzy obowiązani są do zwiększania dochodu będącego podstawą obliczenia należnych w 2020 roku zaliczek z pozarolniczej działalności gospodarczej o niezapłacone w terminie zobowiązania (art. 52q ustawy PIT i 38i ustawy CIT), mają podatnicy, których przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej w 2020 r. są niższe o co najmniej 50% od przychodów uzyskanych w 2019 r. z tej działalności.

Natomiast w stosunku do podatku od przychodów z budynków, przepisami Tarczy Antykryzysowej – 1 termin zapłaty podatku za miesiące marzec-maj 2020 r. został przedłużony do 20 lipca 2020 r. (art. 52p ustawy PIT i 38h ustawy CIT), pod warunkiem, że podatnik poniósł w danym miesiącu negatywne konsekwencje ekonomiczne związane z COVID-19 i uzyskane przez podatnika w danym miesiącu przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej są niższe o co najmniej 50% w stosunku do analogicznego miesiąca poprzedniego roku podatkowego, a gdy rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej w 2019 r. – w stosunku do uzyskanych w tym roku średnich przychodów z tej działalności. Jednak przepisami „Tarczy Antykryzysowej – 4”⁵ normy te zostały uchylone i zostało wprowadzone, bez jakichkolwiek warunków, zwolnienie podatników z podatku od przychodów z budynków ustalone za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. (art. 52pa ustawy PIT i art. 38 ha ustawy CIT).

Tarcza Antykryzysowa – 1 wprowadziła również rozwiązanie dla płatników podatku PIT ułatwiające im wywiązanie się z obowiązków związanych z przekazaniem pobranych od podatników zaliczek na podatek ze stosunku pracy i stosunków pokrewnych oraz z tytułu umów cywilnoprawnych, a także zryczałtowanego podatku dochodowego pobranego z tego tytułu za marzec i kwiecień 2020 r. (art. 52o ustawy PIT). Jeśli płatnicy ci ponieśli negatywne konsekwencje związane z COVID-19 mogli dokonać zapłaty tych zaliczek (zryczałtowanego podatku) w terminie późniejszym, tj. do dnia 1 czerwca 2020 r. Przy czym, ze względu na trwający stan epidemii Minister Finansów podjął decyzję o dalszej prolongacie terminu zapłaty

⁵ ustawa z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. poz. 1086),

tych podatków i w dniu 1 czerwca 2020 r. wydał rozporządzenie⁶, które przedłużyło termin przekazania zaliczek (zryczałtowanego podatku) pobranych za marzec 2020 r. – do dnia 20 sierpnia 2020 r., a pobranych za kwiecień 2020 r. – do dnia 20 października 2020 r. Dodatkowo jednak Minister Finansów zdecydował o objęciu tym rozporządzeniem także zaliczek (zryczałtowanego podatku) pobranych od podatników ze stosunku pracy i stosunków pokrewnych oraz umów cywilnoprawnych za maj 2020 r. i przedłużyć płatnikom termin ich przekazania do 20 grudnia 2020 r.

Niezależnie od powyższego zauważyć należy, że podatnicy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji ekonomicznej mają prawo wystąpić o ulgi podatkowe w indywidualnych sprawach, na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej⁷. Zgodnie z art. 22 § 2a Ordynacji podatkowej, organ podatkowy, na wniosek podatnika, ogranicza pobór zaliczek na podatek, jeżeli podatnik uprawdopodobni, że zaliczki obliczone według zasad określonych w ustawach podatkowych byłyby niewspółmiernie wysokie w stosunku do podatku należnego od dochodu lub zysku przewidywanego na dany rok podatkowy. Z powołanego przepisu wynika, że jeżeli podatnik uprawdopodobni, że zaliczki byłyby niewspółmiernie wysokie w stosunku do podatku od dochodu lub zysku przewidywanego za cały rok podatkowy, organ podatkowy jest zobligowany do podjęcia decyzji ograniczającej pobór zaliczek.

Z kolei na podstawie upoważnień zawartych w art. 15za ust. 2 i 3 ustawy COVID-19⁸ zostały wydane rozporządzenia Ministra Finansów:

- z dnia 23 kwietnia 2020 r. w sprawie zaniechania poboru odsetek za zwłokę od niektórych zaległości podatkowych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych za 2019 r. w związku z COVID-19 (Dz. U. poz. 728) oraz
- z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie zaniechania poboru odsetek za zwłokę od niewpłaconej w terminie daniny solidarnościowej w związku z COVID-19 (Dz. U. poz. 916).

Powyższe rozporządzenia zapewniły zwolnienie z obowiązku zapłaty odsetek za zwłokę, w przypadku uregulowania w okresie od dnia 1 maja 2020 r. do dnia 1 czerwca 2020 r. należności wynikającej z zeznania PIT za 2019 r. lub należności z tytułu daniny solidarnościowej.

Ponadto, w art. 15za ust. 1 ustawy COVID-19 przewidziano szczególne rozwiązanie, które ma na celu ułatwienie wywiązywania się przez podatników z decyzji ratalnych i odroczeniowych dotyczących podatków stanowiących dochód budżetu państwa. Polega ono na tym, że w decyzji wydanej na podstawie art. 67a § 1 pkt 1 lub 2 Ordynacji podatkowej, na podstawie wniosku złożonego w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonych w związku z COVID-19 albo w okresie 30 dni następujących po ich odwołaniu, nie

⁶ rozporządzenie z dnia 1 czerwca 2020 r. w sprawie przedłużenia terminów przekazania przez niektórych płatników zaliczek na podatek dochodowy i zryczałtowanego podatku dochodowego (Dz. U. poz. 972).

⁷ ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2019 r. poz. 900, z późn. zm.), zwana dalej „Ordynacją podatkową”,

⁸ ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą COVID-19”,

ustala się opłaty prolongacyjnej. Z tego ułatwienia mogą skorzystać także podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych.

Ad 2. Podatek VAT

W zakresie podatku VAT wyjaśnienia przekazano pismem kierowanym do Pana Rzecznika w odpowiedzi na wystąpienie z dnia 10 kwietnia 2020 r., znak V.511.164. 2020.KB/PM.

Przekazane Panu Rzecznikowi wyjaśnienia z dnia 19 maja 2020 r., znak: PT3.8102.9.2020.PRJ.223 dotyczące zwrotów VAT pozostają nadal aktualne.

Jednocześnie w związku z przekazaną informacją dotyczącą przesunięcia terminu wdrożenia nowego JPK_VAT (deklaracja wraz z ewidencją) na 1 lipca 2020 r. należy wyjaśnić, że mając na uwadze obecną sytuację w kraju podjęto decyzję o dalszym przesunięciu wdrożenia tego rozwiązania na 1 października 2020 r., zgodnie z art. 72 Tarczy Antykryzysowej – 4.

Ad 3. Ceny transferowe, PCC, podatek od nieruchomości

W odniesieniu do stanowiska dotyczącego oceny rozwiązań w zakresie cen transferowych wprowadzonych Tarczą Antykryzysową – 1, Tarczą Antykryzysową – 2 i Tarczą Antykryzysową – 4, zauważam, że celem wprowadzonych rozwiązań w zakresie cen transferowych była odpowiedź na najpilniejsze problemy dotyczące cen transferowych, tj. terminy na wypełnienie obowiązków sprawozdawczych z zakresu cen transferowych wpływające w czasie pandemii. W związku z niniejszym do 31 grudnia 2020 r. przedłużony został termin do złożenia informacji o cenach transferowych dla podmiotów dla których termin ten upływa w okresie od dnia 31 marca 2020 r. do dnia 30 września 2020 r. W przypadku terminu do złożenia informacji o cenach transferowych wpływającego w okresie od 1 października 2020 r. do 31 stycznia 2021 r. został on wydłużony o 3 miesiące.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. przedłużony został termin do złożenia oświadczenia o sporządzeniu lokalnej dokumentacji cen transferowych dla podmiotów dla których termin ten upływa w okresie od dnia 31 marca 2020 r. do dnia 30 września 2020 r. W przypadku podmiotów dla których termin ten upływa w okresie od 1 października 2020 r. do 31 stycznia 2021 r. przedłużenie terminu do złożenia oświadczenia o sporządzeniu lokalnej dokumentacji cen transferowych wynosi 3 miesiące.

Ponadto termin do dołączenia do lokalnej dokumentacji cen transferowych grupowej dokumentacji cen transferowych został przedłużony do końca trzeciego miesiąca licząc od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin do złożenia oświadczenia o sporządzeniu lokalnej dokumentacji cen transferowych.

Dodatkowo wprowadzone zostało wyłączenie stosowania przepisów o cenach transferowych (rozdział 1a ustawy CIT) w odniesieniu do transakcji realizowanych między uczelnią medyczną w rozumieniu ustawy o działalności leczniczej a podmiotem leczniczym, o którym mowa w tej ustawie.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że rozwój sytuacji epidemicznej związanej z COVID-19 jest na bieżąco monitorowany i dokonywane są analizy jej wpływu na sytuację ekonomiczną i gospodarczą celem doboru najlepszych środków mających na celu łagodzenie skutków tej pandemii. Analizie podlegają w szczególności obciążenia administracyjno-sprawozdawcze z zakresu cen transferowych, z którymi stykają się przedsiębiorcy.

W zakresie podatku od nieruchomości pragnę wyjaśnić, że podstawy prawne do samodzielnego działania jednostek samorządu terytorialnego, w ramach ich autonomii podatkowej, zawarte zostały w Tarczy Antykryzysowej – 1.

Na podstawie tej ustawy rady gmin zostały upoważnione do uchwalenia, za część roku 2020, zwolnienia z podatku od nieruchomości: gruntów, budynków i budowli związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, wskazanym grupom przedsiębiorców, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19 – art. 15p ustawy COVID-19.

Dodatkowo gminy mogą przedłużyć w drodze uchwały, wskazanym grupom przedsiębiorców, których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19, terminy płatności rat podatku od nieruchomości, płatnych w kwietniu, maju i czerwcu 2020 r., nie dłużej niż do dnia 30 września 2020 r. – art. 15q ustawy COVID-19.

Spełniając postulaty sektora pozarządowego, w dalszej kolejności uchwalono przepisy art. 73 pkt 25 i 26 Tarczy Antykryzysowej – 2. Na ich podstawie rozszerzono, w zakresie podatku od nieruchomości, możliwości wprowadzenia przez rady gmin zwolnień z podatku od nieruchomości oraz przedłużenia płatności rat podatku na podmioty należące do sektora pozarządowego.

Zgodnie ze zmianą wprowadzoną art. 73 pkt 25 Tarczy Antykryzysowej – 2, w uchwale, o której mowa w art. 15p ust. 1 ustawy COVID-19, rada gminy może wprowadzić również zwolnienia od podatku od nieruchomości: gruntów, budynków i budowli zajętych na prowadzenie działalności przez organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁹ – których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19.

Natomiast zgodnie ze zmianą wprowadzoną art. 73 pkt 26 Tarczy Antykryzysowej – 2 w uchwale, o której mowa w 15q ust. 1 ustawy COVID-19, rada gminy może przedłużyć terminy płatności rat, podatku od nieruchomości, płatnych w kwietniu, maju i czerwcu 2020 r. nie dłużej niż do dnia 30 września 2020 r. również organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – których płynność finansowa uległa pogorszeniu w związku z ponoszeniem negatywnych konsekwencji ekonomicznych z powodu COVID-19.

⁹ ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688, z późn. zm.), zwana dalej: „ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”

Przyjęte rozwiązania należy traktować jako uzupełnienie szerokich uprawnień jednostek samorządu terytorialnego przyjętych Tarczą Antykryzysową – 1.

Obowiązujące przepisy pozwolą gminom wprowadzić rozwiązania w zakresie podatku od nieruchomości, które nakierowane będą na pomoc dla podmiotów sektora pozarządowego, których płynność finansowa uległa pogorszeniu. Są to rozwiązania elastyczne i każda z gmin ma możliwość dostosowania rozwiązań do sytuacji podatników działających na jej terenie. Zastosowane środki będą miały pozytywny wpływ na ich sytuację ekonomiczną i przyczynią się do poprawy ich płynności finansowej.

Odnosząc się natomiast do wskazania, iż wprowadzono jedynie jednostkowe zwolnienie z opodatkowania podatkiem od czynności cywilnoprawnych, dla umów sprzedaży i zamiany walut wirtualnych, pragnę wyjaśnić, że obowiązek zapłaty tego podatku wynika ze zdarzeń incydentalnych. Uwzględniając przy tym niskie stawki tej daniny dla przedsiębiorców, jej ciężar jest marginalny. Świadczy o tym niewielka liczba zgłoszeń, w porównaniu do innych danin publicznych, odnośnie do uciążliwości i oczekiwanych dalszych udogodnień w zakresie realizacji obowiązków związanych z tym podatkiem.

Ad 4. Zmiany kompetencyjne

Odnosząc się do zwróconej uwagi na wprowadzenie zmian kompetencyjnych dla organów na stałe, a nie jedynie na czas trwania epidemii, wskazując jako przykład nowowprowadzony przepis art. 11 ust. 5a ustawy o KAS¹⁰, pragnę zauważyć, że przepis stanowi, że *minister właściwy do spraw finansów publicznych może, w drodze rozporządzenia, określić niektóre zadania KAS, które mogą być wykonywane na obszarze całego kraju lub jego części przez odpowiednio dyrektorów izb administracji skarbowej, naczelników urzędów skarbowych, naczelników urzędów celno-skarbowych, niezależnie od terytorialnego zasięgu ich działania, o którym mowa w ust. 5, uwzględniając potrzebę właściwej organizacji wykonywania zadań.*

Należy zauważyć, że wskazana w tym przepisie norma kompetencyjna jest reakcją na zagrożenia wywołane rozprzestrzenieniem się wirusa COVID-19 i w pierwszej kolejności daje możliwości wprowadzenia przez Ministra Finansów szybkich i efektywnych usprawnień w funkcjonowaniu organów KAS oraz jednostek organizacyjnych KAS w przypadku powstałych zagrożeń w funkcjonowaniu KAS związanych z wprowadzeniem stanu klęski żywiołowej, ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii.

Jednakże, co istotne, stosowanie delegacji ustawowej zawartej w tym przepisie nie ogranicza się tylko do ww. przypadków, ale będzie mogła być ona wykorzystywana przez Ministra Finansów również w celu wprowadzania kolejnych ułatwień i uproszczeń w dostępie klientów KAS do usług świadczonych przez KAS, w tym w celu dalszego usprawniania obsługi podatnika przez organy KAS, niezależnie od właściwości miejscowej danego organu KAS.

¹⁰ ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 505, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą o KAS”;

Z tych też względów nie było zasadne wprowadzenia ograniczeń w stosowaniu ww. przepisu jedynie do czasu obowiązywania stanu klęski żywiołowej, ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii.

Ad 5. Kontrole celno-skarbowe

Oceniając zarzut, że nowelizacja rozszerzyła na stałe zakres kontroli celno-skarbowej o przestrzeganie przepisów wydanych na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239, z późn. zm.), należy podkreślić, że wydawane na podstawie ww. ustawy rozporządzenia w zakresie ograniczeń lub zakazów obrotu i używania określonych przedmiotów lub produktów spożywczych mają jedynie charakter czasowy, a zatem przepisy ustawy o KAS w powyższym zakresie będą stosowane jedynie w czasie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii.

Art. 54 ust. 2 pkt 11a ustawy o KAS wskazał, że kontroli celno-skarbowej podlega przestrzeganie przepisów wydanych na podstawie ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, w zakresie ograniczeń lub zakazów obrotu i używania określonych przedmiotów lub produktów spożywczych, o których mowa w art. 46 ust. 4 pkt 2 tej ustawy.

Natomiast przepis art. 62 ust. 5 pkt 11 ustawy o KAS upraszcza tryb przeprowadzania kontroli celno-skarbowej w zakresie przestrzegania przepisów wydanych na podstawie ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, na podstawie legitymacji służbowej lub stałego upoważnienia. Powyższe przepisy zatem regulują zakres i tryb kontroli celno-skarbowej w zakresie wywozu i przywozu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej towarów podlegających ograniczeniom lub zakazom, obecnie objętych zakazami i ograniczeniami na podstawie przepisów ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Regulacje powyższe zostały wprowadzone do ustawy o KAS na stałe, ale są wykonywane jedynie czasowo i obowiązują w okresie obowiązywania zakazów i ograniczeń obecnie związanych z COVID-19. Potrzeba przyznania kontrolującym uprawnień do przeprowadzania kontroli na podstawie legitymacji lub stałego upoważnienia uzasadniał w szczególności przepis § 6 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 878, z późn. zm.), zgodnie z którym nie później niż na 36 godzin przed zamiarem wywozu lub zbycia poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej niektórych produktów (np. maseczek chirurgicznych, rękawiczek lateksowych) przedsiębiorca miał obowiązek powiadomić o tym wojewodę właściwego dla siedziby albo miejsca zamieszkania tego przedsiębiorcy. Czas reakcji organów państwowych na powiadomienie był bardzo krótki, z tego względu szybkość i sprawność przeprowadzenia kontroli miała ogromne znaczenie. W związku z dotychczasowymi doświadczeniami zdecydowano się na wprowadzenie na stałe przedmiotowych przepisów do ustawy o KAS, w przypadku zaistnienia podobnego stanu epidemii w przyszłości.

Ponadto, należy zauważyć, że wprowadzony obowiązek przekazywania przez przedsiębiorcę dodatkowych informacji wojewodzie, miał na celu dostarczenie pełniejszej informacji na temat stanów magazynowych, w których znajdowały się towary podlegające ograniczeniom wywozu.

Tym samym kontrola celno-skarbowa była przeprowadzana w oparciu o analizę ryzyka, co pozwoliło na ograniczenie liczby kontroli celno-skarbowych i przyczyniło się do zmniejszenia kontaktu między ludźmi.

Przepis § 6 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 878, z późn. zm.) został uchylony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 maja 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r. poz. 964 z późn. zm.), co jedynie potwierdza, że przepisy ustawy o KAS w powyższym zakresie będą stosowane jedynie w czasie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii.

Ad 6. Analizy zjawisk gospodarczych

W wystąpieniu zostały wyrażone zastrzeżenia co do przyznania w art. 119zhb § 1 Ordynacji podatkowej Ministrowi Finansów kompetencji do zlecenia izbie rozliczeniowej dokonania analizy skutków zachodzących zjawisk gospodarczych, w tym w szczególności ich wpływu na płynność finansową przedsiębiorców i innych podmiotów. W zleceniu Minister Finansów będzie wskazywał zakres danych podlegających przekazaniu oraz sposób i termin ich przekazania (art. 119zhb § 2 Ordynacji podatkowej). Na podstawie art. 119zhb § 3 Ordynacji podatkowej izba rozliczeniowa będzie dokonywać nieodpłatnie analizy na podstawie posiadanych danych, w tym danych, o których mowa w art. 119zu § 1 i danych przetwarzanych w systemach płatności w rozumieniu art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz. U. z 2019 r. poz. 212).

Odnosząc się do wątpliwości dotyczących wykorzystania tego rodzaju informacji, należy wskazać, że przyznanie Ministrowi Finansów kompetencji przewidzianych w art. 119zhb § 1 Ordynacji podatkowej nie jest ograniczone do celów związanych ze zwalczaniem negatywnych skutków epidemii wirusa COVID-19, lecz jest ukierunkowane na przeciwdziałanie wykorzystywania sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych.

Trzeba mieć na uwadze, że gromadzenie danych dotyczących rozliczeń przedsiębiorców w celu zwalczania wyłudzeń skarbowych służy ogólnemu interesowi publicznemu.

Należy zaznaczyć, że wypełnianie przez izbę rozliczeniową obowiązków określonych w dziale IIIB Ordynacji podatkowej (*Przeciwdziałanie wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych*) jest poddane kontroli sprawowanej przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej (art. 119zzf Ordynacji podatkowej). Z kolei na podstawie art. 119zzg Ordynacji podatkowej, Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych przeprowadza, nie rzadziej niż raz na 2 lata, kontrolę izby rozliczeniowej w zakresie ochrony danych osobowych przy wypełnianiu obowiązków, o których mowa w dziale IIIB.

Ad 7. „Przepadek” rzeczy zatrzymanych także w postępowaniu karnym skarbowym

Problem odnosi się do wprowadzonej art. 27 pkt 2 Tarczy Antykryzysowej –2 zmiany w art. 122 § 1 pkt 1 kks¹¹, która polegała na dodaniu do katalogu przepisów odesłania do art. 232b kpk¹².

Wprowadzona zmiana art. 122 § 1 pkt 1 kks we wskazanym zakresie pozwala na samodzielne przekazywanie przez finansowe organy postępowania przygotowawczego w stanie zagrożenia epidemicznego lub stanie epidemii zajętych przedmiotów mających znaczenie dla zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego, nieodpłatnie podmiotom leczniczym, Państwowej Straży Pożarnej, Siłom Zbrojnym Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej oraz instytucjom państwowym i samorządowym. Celem tej zmiany jest przede wszystkim przyspieszenie i uproszczenie trybu postępowania finansowych organów postępowania przygotowawczego w takich sytuacjach, wobec braku konieczności każdorazowego występowania do prokuratora o wydanie stosownego postanowienia, o którym mowa w art. 232b § 2 kpk.

Odnosząc się do ww. zmiany wskazane zostało zbyt szerokie uprawnienie finansowych organów postępowania przygotowawczego, którego skutkiem jest nadmierna ingerencja w prawo własności oraz postawiony zarzut niezgodności przepisu art. 232b kpk z art. 46 Konstytucji RP.

Pragnę zauważyć, że przepis art. 122 § 1 kks nadaje finansowym organom postępowania przygotowawczego uprawnienia prokuratora w sprawach, w których finansowy organ postępowania przygotowawczego jest uprawniony do prowadzenia takiego postępowania, a następnie do wniesienia i popierania aktu oskarżenia przed sądem. Z kolei zmiana w art. 122 § 1 pkt 1 kks została wprowadzona na mocy art. 27 pkt 2 Tarczy Antykryzysowej – 2 i jest konsekwencją wprowadzenia art. 232b kpk, który stanowi swego rodzaju rozwinięcie rozwiązań obowiązujących w zakresie art. 232 i art. 232a kpk. W obu tych przypadkach uprawnienia prokuratora posiada finansowy organ postępowania przygotowawczego. Zatem jeżeli prokuratorowi na mocy art. 232b przysługuje uprawnienie do wydania postanowienia o nieodpłatnym przekazaniu przedmiotów, to uzasadnionym jest nadanie tego uprawnienia również finansowym organom postępowania przygotowawczego w celu zapewnienia należytej efektywności i sprawności prowadzenia postępowań przygotowawczych przez te organy, oraz zachowania systemowej zgodności przyjętych rozwiązań w zakresie stosowania przepisów art. 232, 232a oraz 232b kpk.

Odnośnie zarzutu dotyczącego niekonstytucyjności przepisu art. 232b kpk, należy wskazać, że w ramach podziału kompetencji w Radzie Ministrów ustawa kpk należy do kompetencji Ministra Sprawiedliwości. Minister Finansów nie jest zatem właściwy do wypowiedzania się w tym zakresie. Jednocześnie należy zauważyć, że wszystkie obowiązujące przepisy prawa korzystają z domniemania konstytucyjności dopóki Trybunał Konstytucyjny nie stwierdzi ich niezgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

¹¹ ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2020 r. poz. 19, z późn. zm.), zwana dalej „kks”,

¹² ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (D. U. z 2020 r. poz. 30, z późn. zm.), zwana dalej „kpk”,

Dodatkowo można wskazać na uzasadnienie projektu ustawy wprowadzającej nowy art. 232b kpk, jako szczególnej regulacji dotyczącej przedmiotów zajętych w trybie art. 217 kpk, uwarunkowanej szczególną sytuacją epidemiczną związaną z COVID-19. Niszczenie lub przechowywanie zajętych substancji, w tym zwłaszcza alkoholu, pochodzących z przestępstwa, w sytuacji zagrożenia epidemicznego stanowiłoby trwonienie zasobów, mających znaczenie dla bezpieczeństwa publicznego i nosiłoby znamiona marnotrawstwa. Jednocześnie pozostawienie tychże środków w depozycie również nie znajduje uzasadnienia wobec charakteru zagrożenia epidemicznego. Postępowanie w tej kwestii wymaga stanowczych i szybkich działań w kierunku przejścia i przekazania do wykorzystania zasobów, które mogą być zużyte w celu natychmiastowego podniesienia poziomu bezpieczeństwa publicznego. Odpowiednie zastosowanie art. 192 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 523, z późn. zm.) pozwoli na skompensowanie strat poniesionych przez zainteresowane osoby, na skutek wykorzystania ww. mechanizmu, w wypadku jeżeli zajęte rzeczy nie podlegałyby w ostateczności przepadkowi.

Ad 8. Doręczenia w czasie stanu zagrożenia epidemicznego oraz epidemii

W okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub epidemii działania organów Krajowej Administracji Skarbowej w zakresie kontroli celno-skarbowych i kontroli podatkowych w głównej mierze zostały ukierunkowane na zadania związane z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego. W związku z tym podejmowane są działania mające na celu umożliwienie prowadzenia działań w tym zakresie. W konsekwencji niezbędnym do wykonywania kontroli i niektórych postępowań było wyłączenie stosowania przepisu art. 98 ust. 1 Tarczy Antykryzysowej – 2.

Przedstawione zastrzeżenia dotyczą wyłączeń zawartych w art. 98 ust. 2 pkt 2 i 3 Tarczy Antykryzysowej – 2. Wyłączenia te mają na celu niestosowanie ograniczenia możliwości uznania za doręczone pism nieodebranych w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii do:

- postępowań, o których mowa w dziale IIIB Ordynacji podatkowej (*Przeciwdziałanie wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych*);
- kontroli podatkowej, kontroli celno-skarbowej oraz postępowań podatkowych, jeżeli kontrole lub postępowania te wiążą się z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

W związku ze sformułowanymi zastrzeżeniami, zauważyć należy, że w szeroko pojętym interesie publicznym leży, aby organy podatkowe miały możliwość sprawnego przeprowadzenia do końca postępowań i kontroli w przypadku, gdy jest to związane ze zwalczaniem wyłudzeń skarbowych oraz wykrywaniem przestępstw i przestępstw skarbowych.

Przedstawiając powyższe stanowisko, mam nadzieję, że sprawy budzące Pana wątpliwości zostały wyjaśnione i jednocześnie przepraszam za zwłokę w udzieleniu odpowiedzi.

Z wyrazami szacunku,
z upoważnienia Ministra Finansów

Jan Sarnowski
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Finansów

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/